

Beste natuurvrienden,

Voorzichtig en met enige aarzeling zijn we toch maar weer met onze activiteiten gestart. Dat lijkt misschien wat overmoedig maar we doen dit uit de overtuiging dat een buitenactiviteit, waarbij de deelnemers zelden dicht bij elkaar staan, zeer weinig tot geen risico op besmetting oplevert. Natuurlijk moet ieder voor zichzelf

inschatten of deelname al dan niet verstandig is en dat geldt ook voor het babbeluurtje tijdens de nabespreking. Het nazomer-weer nodigde in ieder geval uit tot buiten-zijn en zo trokken we op **13 september** toch weer met **24 NVO-ers (9 AM en 16 PM)** door het **provinciedomein Raversijde**.

De nazomer is een hele mooie en boeiende periode voor natuurliefhebbers. Er bloeit nog heel wat maar er hangen ook al heel wat (eetbare?) vruchten aan de planten. Een beetje NVO-er laat zich dan natuurlijk niet kennen en moet links en rechts eens proeven, voorlopig zonder noemenswaardige

incidenten alhoewel hier en daar een pufje of andere vormen van luchtproductie wel eens zullen voorgevallen zijn. Als straks de paddenstoelen op de proppen komen worden we ongetwijfeld een heel stuk voorzichtiger.

Omdat de nachten nog niet koud zijn vallen nog veel vlinders en libellen te bewonderen. Zeker de grote soorten als Paardenbijter en Grote keizerlibel maken dan indruk. Maar kleine soorten als Kleine vuurvlieder en Bruin blauwtje zijn zeker even mooi en ook die konden we eens van wat dichterbij bewonderen.

Ondanks het warme weer zijn er toch al wat trekvogels die hun reis naar het zuiden zijn begonnen. Dankzij de nieuwe waterplassen en het grote aanbod aan eten komen ze in het domein Raversijde graag wat uitrusten en bijvetten. Vogelaars moeten in de late zomer en de herfst een tandje bijsteken want het is de

moeilijkste periode om vogelsoorten te herkennen. Onze “vaste” soorten worden aangevuld met voorbijtrekkers en straks met de eerste wintergasten. Nog moeilijker te herkennen zijn de jonge vogels die dit jaar uit het ei kropen en nu zo’n beetje tussen kuiken en volwassen inzitten (juveniel noemen we dat dan). Mag het nog moeilijker? Kijk dan eens bij de eendensoorten uit naar mannetjes in eclips-kleed (een soort tussen- of overgangsvorm) waarbij ze er wat doffer en minder opvallend uitzien.

Time flies when you’re having fun... na een wandeling van 150 minuten tijd voor 60 minuten nabespreking. Af en toe proberen we daarbij een ander etablissement uit... en soms... heel soms... blijft het dan bij die ene keer. Ja we durven wel wat kieskeurig zijn, vandaar ook het regelmatige vervangen van de gids van dienst ☺

Metten is weten... we noteerden dit kalenderjaar al 449 verschillende soorten. Sedert de NVO-start begin 2017 zijn dat al **981 verschillende soorten** geworden (ja in de verte lonkt ook voor ons de 1000). Bij elk verslag voegen we 12 foto’s met een woordje uitleg waarbij we proberen steeds andere soorten in het spotlicht te zetten, zo passeerden al **826 verschillende soorten** de revu. Je kunt al die foto’s en tekstjes ook bekijken in samenvattende excel-bestanden, te vinden op onze site via deze link : <https://nvosite.com/bestanden/>

Je kunt er ook alle vorige verslagjes vinden : <https://nvosite.com/archief/> Natuurwaarnemingen zijn soms vluchtig en vervagen helaas weer snel. Gelukkig klikten onze hoffotografen er op los en zorgden voor mooie plaatjes als geheugensteuntje (bedankt Dirk, Natacha, Annemie, Jef, Rene en Frank) en zo kunnen we weer twaalf extra pagina’s aan het verslag toevoegen.

Laat je niet misleiden door deze foto, de **Bruine graswants** wordt niet groter dan 8 mm. Het was bijvangst in ons vlindernet en dus kwam hij toch eens goed in zicht. Ondanks de kleine afmetingen probeerde hij mijn vel te doorboren met zijn steeksnuut maar dat lukte (gelukkig) niet volledig. (foto : waarnemingen.be)

Zwarte bol, met witte punt(en) erin, in de hoek van de bovenzvleugel... dit is dus een soort uit de groep van de zandoogjes. Deze is klein en de ondervleugel is donzig behaard en daarom is dit een **Hooibeestje**. Je ziet deze soort veel in het voorjaar, daarna een hele tijd bijna niet en dan weer in grote hoeveelheden in de nazomer. (foto : JaVa)

Deze soort zien we elke wandeling maar omdat **Smalle weegbree** zo "gewoontjes" is kwam ze nog niet aan bod in deze verslagjes. De bloeiaren zijn bij deze soort kort en de bloeistelen zijn gegroefd. Als je de bloeisteel draait zie je daarom een spiraal, een goed bruikbaar kenmerk in het veld. (foto : waarnemingen.be)

Weegbree-soorten zijn tredplanten, ze verdragen heel goed dat erop gelopen wordt. Omdat de zaden wat kleverig zijn blijven ze wel eens aan een schoen hangen en worden zo verspreid. In Noord-Amerika is deze **Grote weegbree** een exoot en wordt hij door de Indianen "voetstap van de blanke man" genoemd. (foto : waarnemingen.be)

Tja, die KaaBeeVeetjes, daar kun je als vogelliefhebber wel eens lichte hoofdpijn van krijgen. Gelukkig hebben al die soorten wel een zeer specifieke zang en dat helpt. Tijdens de wandeling kregen we een juveniele **Cetti's zanger** te horen. Hij was duidelijk nog aan het oefenen en brokkelde er maar wat op los. (foto : waarnemingen.be)

Maar soms is vogelkijken dan weer supergemakkelijk. Een beetje vogelaar(ster) ziet meteen dat dit een roofvogelsilhouet is. De witte stuit (overgang van rug naar staart) maakt dan maar één soort meer mogelijk: **Blauwe kiekendief**. En hoera... die witte stuit is er zowel bij het vrouwtje als bij het mannetje. (foto : waarnemingen.be)

Meeldauwen zijn een groep van schimmels die op planten groeien. Soms groeit zo'n schimmel slechts op 1 plantensoort en draagt dan ook de naam van die plant +meeldauw. Soms komt de meeldauw op een familie van planten voor zoals deze **Schermbloemmeeldauw**. Wij vonden ze op Gewone berenklauw. (foto : waarnemingen.be)

Zo'n 250 verschillende zweefvlieg-soorten kun je in Vlaanderen vinden... amaii. Heel wat moeilijke soorten (tedju) maar af en toe toch ook goed herkenbare (oef). Dit is een pendelvliege... zonder hoofdletter want helaas blijken daar ook weer 4 soorten van te zijn... dit is de **Gewone pendelvliege** (mèt hoofdletter deze keer) . (foto : JaVa)

Ook "gewone" soorten als deze **Rode klaver** kunnen superfotogeniek zijn. Je ziet aan deze bloemhoofdjes niet meteen dat klaver tot de vlinderbloemigenfamilie behoort maar als je één bloemetje van dichtbij bekijkt zie je wel weer die typische opbouw met vlaggen en zwaarden (zie bijles planten). (foto : JaVa)

Op elke wandeling benoemen we wel een aantal exoten. Deze **Doornappel** is van oorsprong Noord-Amerikaans en is al sinds de 18e eeuw verwilderd in onze streken te vinden. Een echte woekeraar is het dus niet anders zouden we ze wel meer te zien krijgen. De plant is zwaar giftig in alle delen, ja Bea, blijkbaar ook gewoon bij aanraking (opgezocht). (foto : plantennamen.info)

Alle libellen en juffers leggen hun eitjes in water waarin de larven (maar in feite zijn het nimfen, zie bijles fauna) één of meerdere jaren opgroeien. Uitzonderingen bevestigen de regel. In onze streken is er één soort die het anders aanpakt. De **Houtpantserjuffer** legt haar eitjes in takken die boven water hangen. Als de larven uitkomen vallen ze meteen in hun juiste biotoop. (foto : JaVa)

Stukken zeldzamer dan de algemene Paardenbijter is deze soort: de **Grote keizerlibel**. Het borststuk is felgroen en valt daarom van ver op. Deze soort gaat zelden zitten (of hangen) maar topfotografen weten er blijkbaar zelfs in de vlucht scherpe foto's van te maken. Voor wie dit zelf wil proberen, bereid je voor op een flinke dosis frustratie... (foto : waarnemingen.be)

Deze activiteit gemist??? Geen probleem!!!

Er staat al een nieuwe activiteit op het programma want op **zondag 27 september** wandelen we weer door een stukje Oostende. (de info-mail viel al in je mailbox op maandag 21 september)
Meer info over de eerstvolgende activiteiten vind je hieronder.

Vriendelijke groeten en tot binnenkort

Jan Vanhoutte

Wandelingen in de nabije toekomst :

Sinds begin 2017 organiseert **NVO** elke maand 2 natuuractiviteiten.

NVO staat voor **NatuurVrienden Oostende** en verenigt op een vrijblijvende manier mensen die samen van natuur willen genieten.

De 2^e zondag van elke maand verkennen we een stukje Oostendse natuur. De 4^e zondag van elke maand zoeken we het, carpool-gewijs, wat verderop. Op deze manier bezoeken we, over 3 jaar gespreid, **meer dan 60 verschillende locaties**.

ALLE activiteiten zijn steeds gratis.

(voorlopig wordt vanwege de corona-maatregelen geen carpooling georganiseerd)

Na elke activiteit wordt een verslagje doorgemailed naar alle deelnemers.

Enkele dagen voor de volgende activiteit wordt een klein info-mailtje verstuurd.

Er werd ook een blog gestart waarop alle verslagjes en wat extra info over NVO terug te vinden zijn.

<https://nvosite.com/>

Volgende NVO-activiteiten (steeds keuze tussen ochtend- en namiddagwandeling) :

- **Zondag 27 september** : natuur in de stad, **Westerkwartier**
Start : 09u00 of 14u00 aan Kruispunt van Overvloedstraat en Goedheidstraat / Oostende
- **Zondag 04 oktober** : wandeling door natuurgebied **de Warandeputten**
Start : 09u10 of 14u10 op de parking aan de Westdijk (nr 616) / Oostkamp
- **Zondag 11 oktober** : wandeling door het **Stadrandbos**
Start : om 09u00 of 14u00 op het kruispunt Grintweg en Gistelsesteenweg / Oostende
- **Zondag 18 oktober** : wandeling langs de **IJzermonding**
Start : 09u00 of 14u00 parking einde Halvemaanstraat / Nieuwpoort
- **Zondag 25 oktober** : wandeling door het **Krekengebied**
Start : 09u00 of 14u00 fietsenstalling van de Kinderboerderij / Stuiverstraat 599 / Oostende
- **Zondag 01 november** : paddenstoelenwandeling door het **bos van De Haan**
Start : 09u00 of 14u00 parking Zwarte Kiezel (nabij tramhalte met dezelfde naam) / De Haan

Weer of geen weer, er wordt **altijd** op de voorziene plaats en op het voorziene uur gestart

Wie deze mails liever niet meer ontvangt kan zich uit de bestemmelingenlijst laten schrappen door een klein mailtje terug te sturen.

Je kunt me steeds bereiken via mail op jan.vanhoutte@proximus.be

(ook opmerkingen, vragen, verbeteringen, voorstellen... zijn steeds meer dan welkom via mail)

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : JeDi

linksboven : eindelijk weer eens verzamelen geblazen voor NVO
rechtsboven : het duurt niet lang voor een eerste insect slachtoffer wordt van ons voyeurisme
links : "da is ier Egelantier zeh" "waarom peis je gie da?"
hieronder : "omdat ut riekt noa groen appeltjus"
later via goedbedoelde mail : "zeg niet zomaar Egelantier maar wel **egellantierroezengroep** want er zijn 4 soorten van (tedju toch)"

foto : NaGy

foto : JeDi

Gelukkig is er maar één **Rimpelroos** en daarvan zijn de rozenbottels lekker... alhoewel het gezicht hierboven precies iets anders doet vermoeden.

foto : JeDi

Als je hem niet tegenhoudt zou dienen gids gewoonweg OVERAL stoppen hee zeg...

foto : DiNo

foto : RenYp

Een echte vogelkijker blijft in de zomer wat op zijn honger zitten, gelukkig komen er vanaf nu meer soorten in zicht.
links : een luid zingende **Heggenmus**
hierboven : een **Blauwe reiger** heeft een spanwijdte van bijna 2 meter maar weegt slechts een paar kilo

foto : DiNo

Het zicht op de nieuwe vogelplassen wordt al sterk belemmerd door opschietende struiken en bomen.
 Deze waren van (te) ver nog net herkenbaar:
hierboven : een wazige **Oeverloper**
rechts : **Wintertalingen** (vrouwtjes), onze kleinste eendensoort.

foto : DiNo

foto : JeDi

De eend rechts kennen we allemaal wel. De soortnaam **Wilde eend** is een beetje ongelukkig gekozen want ook bijvoorbeeld de Wintertaling hierboven is een eendensoort die in het wild leeft.
 Ook de foto hieronder toont een **Wilde eend**, het wit in zijn pluimen wijst op een kruising met boerderij-eend die in feite een gedomesticeerde Wilde eend is... volg je nog? In ieder geval: de donkerblauwe vlek in de vleugel maakt er zonder enige twijfel een Wilde eend van.

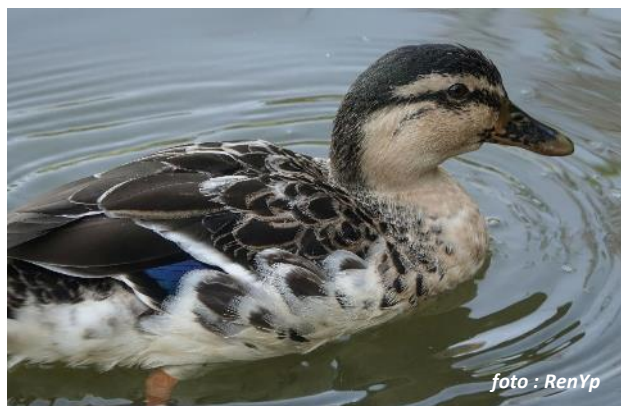

foto : RenYp

foto : NaGy

foto : JeDi

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : JeDi

Enkele tips voor wie ook wel natuurgids wil worden (we noemen geen namen hee N en P en A en S en ...):
linksboven : leer zeker eerst de opvallende soorten zoals dagvlinders en libellen
rechtsboven : koop goed allaam, dat geeft de indruk dat je weet waarmee je bezig bent
linksmidden : durf toegeven dat je iets niet weet, zeker toepasselijk bij de zwammen
rechtsmidden : onthou dingen die mooi te demonstreren zijn zoals deze openploffende bonen
links: laat de wandelaars ook eens voelen, ruiken en, als je zeker bent van je zaak, proeven
rechts: vergeet je leeftijd en bekwaam je in het vliedernetzwaaien.
algemeen: koop een gilet met heel veel zakstjes

foto : NaGy

foto : AnBra

foto : AnBra

In het najaar doen planten hun best zichzelf te vermeerderen en zo ver mogelijk te verspreiden. Nogal wat planten maken daarom "eetbare" vruchten die door dieren gegeten worden en met een startpakketje mest verderop opnieuw "gedropt" worden. Opgelet: wat eetbaar is voor vogels of andere dieren is daarom nog niet altijd eetbaar voor mensen. Op deze pagina, linksboven beginnend en met de klok mee : de langwerpige rozenbottels van een soort uit de **Egelantierozengroep**; **Duindoorn**bessen maar hier aan zo goed als doornloze struiken; **Mispels** die pas eetbaar zijn als ze als al wat rot zijn (echt waar); **Doornappel**, de vrucht van deze plant zal je maar één keer eten want dodelijk giftig; de zwarte rozenbottels van **Duinroos**; de (ook voor ons mensen) zeer lekkere rozenbottels van **Rimpelroos**

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : JeDi

Toeme toch, wat zitten die vogels daar hoog in de bomen hee zeg... maar ziedaar, een kijktoren verschijnt als geroepen op ons pad. Eerst legt de gids nog even de principes van een kijktoren uit: "Dat werkt met een trap met treden, en lage hoofdpijn-balkjes." Daarna staan we al vlug boven te turen. Het leverde minstens één hele mooie waarneming op : een Blauwe kiekendief.

Raversijde verenigt op een kleine oppervlakte heel wat natuurlijke biotopen. Zo is er ook een klein stukje bos met flink grote bomen. Er ligt heel wat dood hout en je kunt er dus altijd wel wat zwammen vinden.

foto : JeDi

twee kanten van een prachtige vlinder: de **Dagpauwoog**
 Hierboven de bijna zwarte buitenkant.

Rechts de warmrode binnenkant met de opvallende oogvlekken. Die kunnen bij het plots openklappen van de vleugels een aanvallende vogel in verwarring brengen.

foto : RenYp

foto : RenYp

Juffers zitten met de vleugels dicht en echte libellen met de vleugels open... klopt... maar pantserjuffers vormen de uitzondering op de regel en zitten met de vleugels halfopen. Op de foto links en de foto hieronder tweemaal de **Houtpantserjuffer**.

foto : AnBra

Deze **Kleine vuurvliender** maakt het de fotografen wel heel gemakkelijk. Hij liet zich gewillig vangen en in een loeppotje stoppen. En toen het potje opening bleef hij daar bovenop nog een hele tijd poseren.

foto : RenYp

foto : DiNo

foto : AnBra

foto : JeDi

foto : NaGy

foto : JeDi

Wie soortnamen wil memoriseren moet ter plekke zo duidelijk mogelijk de aangeboden info registreren. Dat kan door iets heel nauwkeurig te bekijken (linksboven). Meteen opschrijven wat wordt getoond, en gezegd, werkt ook prima (rechtsboven). Foto's nemen en achteraf nog eens benoemen wanneer je ze terugziet op de computer helpt zeker ook. De combinatie van de drie methodes levert de beste resultaten op (maar helaas geen zekerheid).

Ook bij het foto's maken gelden wat regeltjes. Zo kun je bijvoorbeeld insecten heel dicht benaderen als je erg traag beweegt (rechts). Hoe je zo'n sluipende fotograaf het best benadert is weer een andere vraag.

foto : JeDi

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : JeDi

foto : JeDi

foto : DiNo

foto : JeDi

Je kunt in de nazomer ook nog wel wat bloeiende planten vinden, zeker in bermen waar in mei of juni werd gemaaid. Opgelet, door dat maaien zijn dat vaak dwergvormen die wat moeilijker te herkennen zijn. Linksboven beginnend en met de klok mee :

- gele **Heelblaadjes** (let op het gebruik van hoofdletters)
- dwergvorm van **Speerdistel**
- fasciatie (ook wel bandvorming genoemd) op een wilgsoort, je kunt het bij ons op wel 120 plantensoorten aantreffen maar toch is het eerder zeldzaam
- dwergvorm van **Grote kaardenbol**
- als je wat dichter kijkt zie je dat de stengels van deze plant flink behaard zijn, het is **Harig knopkruid**.
- zeldzaam maar hier flink uitbreidend : **Grote egelskop**

foto : NaGy

foto : JeDi

foto : JeDi

foto : JeDi

foto : NaGy

Stukje bos, stukje berm, stukje grasveld, stukje Duinenweg... die variatie zorgt voor diversiteit. Tijdens een NVO-activiteit benoemen we steeds tussen de 70 en de 90 verschillende soorten. En dat is dan nog een selectie want we bespreken opvallende en/of seizoensgebonden soorten en zeker niet alles wat we zien. De teller staat dit jaar alweer dik in de 400. Nog straffer, sinds onze start in 2017 benoemen we al meer dan 980 verschillende soorten... op naar de 1000 (woehoe, feestje)

Groot risico op verzwikte enkel.. stukken uit arm door over prikkeldraad te leunen... krachttermen naar het hoofd geslingerd krijgen door de eigenaar van het domein waarin je aan het oefelen bent... bij het achteruitstappen aangereden worden door "electro-bikers"... Het zijn maar enkele van de risico's die een natuurgids neemt om een wandeling zo interessant mogelijk te maken. Gelukkig staat daar, na 10 jaar gidsen, een prachtige medaille tegenover. (voor op die gilet met de vele zakstjes) .

foto : JeDi

foto : JeDi

foto : NaGy

foto : JeDi

foto : DiNo

Iedere keer verrassend wat onze hofphotografen tijdens de wandeling weten vast te leggen: (linksboven beginnend en met de klok mee)

Esdooornvlekkenzwam; een mycena-soort, mogelijk **Grote bloedsteelmycena**; **Citroenpendelvlieg**; slechts een paar mm grote parasitaire wesp-soort op de buisjes van **Zwavelzwam**; **Kruisspin**; een flink versleten **Bruin blauwtje**.

foto : DiNo

foto : AnBra

Eetbaar? Dat laten sommige wandelaars zich geen tweede keer zeggen... toetasten is de boodschap. Opgelet, we hebben gezegd eetbaar en dat is nog niet altijd hetzelfde als lekker.

Zoals meestal meer NVO-ers in de namiddag, maar minder fotografische bewijzen.

foto : AnBra

foto : AnBra

foto : AnBra

foto : AnBra

De gids legt uit en iedereen luistert aandachtig. Iedereen? Welja, bijna iedereen...

in een mast-jaar staan aan bomen en struiken heel veel vruchten, dat is bij deze Duindoorn in ieder geval goed zichtbaar.

Met de namiddagploeg waagden we ons ook eventjes op de oude paardenstallen van Prins Karel

foto : AnBra

foto : JeDi

foto : JeDi

foto : NaGy

foto : NaGy

foto : AnBra

Wat een nazomertje! Ook al is het soms wat wringen, we vinden meestal wel een plaats waar we samen nog even kunnen napraten. Misschien volgt ooit wel eens een lijst met de verschillende locaties waar we zo al het terras onveilig hebben gemaakt. Daar zitten al heel wat bijzondere plaatsen tussen en er zijn er sindsdien ook al heel wat van overgenomen, gesloten, afgebroken en zelfs afgebrand... Cause and effect???

foto : AnBra